

Asia: HE 125/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 ja 52 f §:n ja varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta sekä tuloverolain 33 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua valtiovarainvaliokunnan verojaostolle osakevaihtosääntelyyn liittyvien ongelmien korjaamiseen tähtäävästä hallituksen esityksestä.

Finnwatch pitää esitystä erittäin tarpeellisena ja elinkeinoverolain 52 f §:ään sisältyviin keskeisiin määritelmiin tehtyjä täsmennyksiä onnistuneina. Myös osingonjakoihin liittyvät arvostamislain voimaantulusta koskevat muutokset ovat kannatettavia. Osinkoverotuksen minimointiin tähtäävien osakevaihtojen voi olettaa vähenevän lakimuutosten seurauksena merkittävästi, vaikka osa lakiesitykseen hallituksen esitysluonnoksen jälkeen tehdyistä muutoksista myös heikentää sen tehoa.

Yrityskauppatilanteiden osalta lakiehdotusta on sen sijaan vesitetty merkittävästi hallituksen esitysluonnokseen nähden. Uudet hankintamenon määritystä koskevat säännökset on nyt rajattu koskemaan vain 1.1.2026 jälkeen toteutetuilla osakevaihtoilla hankittujen yritysten myyntejä. Tämä vapauttaa ison määrän tulevia yritysmyyntejä uusilta myyntivoiton veronalaisuutta turvaavilta säännöksiltä. Samalla hankintamenon määräytyminen kohdeyhtiön matemaattisen arvon perusteella (poistamattoman hankintamenon sijaan) tarkoittaa sitä, että osa yritysmyyntistä saatavasta myyntivoitosta on jatkossakin verovapaa. Finnwatch esittää, että säännökset palautetaan näiltä osin vastaamaan hallituksen esitysluonnosta.

1 Esitetyt lakimuutokset puuttuvat tehokkaasti osinkoverojen välttelyyn

1.1 Osinkoverojen minimoimiseksi toteutettujen osakevaihtojen määrä on kasvanut merkittävästi ja aiheuttaa isoja veromenetyksiä

Hallituksen esityksessä on kuvattu hyvin verohyötyihin tähtäävien osakevaihtojärjestelyjen ongelmallisuutta ja nopeaa yleistymistä. Osakevaihto voi keventää omistajan osinkoverotusta merkittävästi, koska järjestelyssä holdingyhtiön omistukseen siirrettävät osakkeet arvostetaan nykyisellään niiden käypään arvoon. Korkeaksi määritettävä käypä arvo kasvattaa holdingyhtiön nettovarallisuutta ja mahdollistaa siten aiempaa suurempien huojaennettujen osinkojen nostamisen yhtiöstä.

Kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, listaamattoman yrityksen osakkeen käyvän arvon määrittämiseen ei ole yhtä oikeaa tapaa, vaan arvo määritellään tapauskohtaisesti. Tämä avaa merkittäviä verosuunnittelumahdollisuuksia, sillä omistajalle korkeampi käypä arvo tarkoittaa suurempien huojaennettujen osinkojen nostomahdollisuutta. Omistajalla on toisin sanoen vahva intressi määrittää käypä arvo mahdollisimman korkeaksi.

Finnwatch tarkasteli tuoreimmassa osakevaihtotutkimuksessaan¹ järjestelyissä käytettyjä arvostusmenetelmiä. Osassa tutkituista tapauksista laskentamenetelmät oli selvästi valittu mahdollisimman korkeaa lopputulemaa silmällä pitäen. Osakkeille annettu käypä arvo oli parhaimmillaan kuusinkertainen yhtiön nettovarallisuuteen perustuvaan substanssiarvoon nähden. Kuitenkin myös niissä tapauksissa, joissa verovelvollinen oli arvostanut osakkeet Verohallinnon ohjeeseen yritysvarallisuuden arvostamisesta perintö- ja lahjaverotuksessa perustuen, käypä arvo oli 2–3 kertaa substanssiarvon suuruinen. Myös näistä holdingyhtiöjärjestelyistä oli siis saatu merkittävää verohyötyä.

Verovetoisista osakevaihdosta yhteiskunnalle aiheutuvaa veromenetystä kasvattaa se, että järjestelyt ovat yleistyneet viime vuosina vauhdikkaasti. Siinä missä Verohallinto antoi vielä vuonna 2019 noin 300 osakevaihtoa koskevaa ennakkoratkaisua, vuoden 2024 lukumäärä nousi jo reippaasti yli tuhanteen ennakkoratkaisuun. Verohallinto on myös arvioinut, että valtaosa osakevaihdosta toteutetaan nimenomaan osinkoverotuksen optimoimiseksi. Tämän puolesta puhuu se, että esimerkiksi vuoden 2023 osalta noin 70 prosentissa tapauksista osakevaihtoa varten oli perustettu uusi holdingyhtiö osakkeiden hankkimista varten ja lähes kaikissa tapauksissa taustalla oli suppea omistuspiiri, jolloin osakevaihdon yhteydessä osakkeiden tosiasiallinen omistuspiiri ei vaihtunut.

Nykyisellään järjestelyistä aiheutuu kymmenien miljoonien eurojen vuotuinen veromenetys. Lisäksi osakkeiden arvostamiseen liittyvät tulkintakysymykset ja oikeusriidat työllistävät muun muassa Verohallintoa ja tuomioistuimia.

1.2 Arvostussäännösten kirjaaminen lakiin perusteltu ratkaisu

Hallituksen esityksessä ratkaisuksi esitetään osakevaihdossa omistustaan vaihtavien osakkeiden arvostussäännösten kirjaamista lakiin. Finnwatch pitää ratkaisua perusteltuna, sillä vaikka koko listaamattomien osinkoverojärjestelmän korjaustarve on ilmeinen, on osakevaihtoja koskeva ongelma huomattavasti nopeammin ratkaistavissa verotuksessa noudatettavia arvostamisperusteita muuttamalla.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että hankkivan yhtiön matemaattista arvoa määritettäessä omistustaan osakevaihdolla vaihtaneet osakkeet arvostettaisiin jatkossa käyvän arvon sijaan niiden osakevaihtoa edeltävään matemaattiseen arvoon. Tällöin osakkeiden käypä arvo ei paisuttaisi hankkivan yhtiön nettovarallisuutta eikä siten kasvattaisi yhtiöstä nostettavan huojennetun osingon määrää. Muutoksen jälkeen osakevaihdolla ei toisin sanoen olisi mahdollista keventää osinkoverotusta. Lakimuutoksen arvioidaan kasvattavan vuotuisia verotuloja nettomääräisesti 34 miljoonalla eurolla.

¹ Finnwatch. (2024). Osinkoverojen välttelyä holdingyhtiöjärjestelyn avulla – Seurantaraportti, s. 32: https://finnwatch.org/images/reports_pdf/Osinkoverojen_valttelya_holdingyhtiojarjestelyn_avulla.pdf

Arvostusperiaatetta on muutettu hallituksen esitysluonnoksesta, jossa arvostuksen esitettiin tapahtuvan transaktiota edeltävään poistamattomaan hankintamenoon. Arvostamislain kohdalla muutosta voidaan pitää sikäli perusteltuna, että matemaattinen arvo ottaa huomioon kohdeyhtiössä sen perustamisen ja osakevaihdon välillä tapahtuneen substanssiarvon kasvun. Näin transaktio ei kasvata mutta ei myöskään pienennä omistajan mahdollisuuksia nostaa yrityksestään huojennettuja osinkoja. Toisaalta matemaattiseen arvoon tapahtuva arvostus jättää edelleen tilaa verosuunnittelulle: vaikka omistustaan vaihtavia osakkeita ei enää saa arvostaa korkeaksi määritettävään käypään arvoon, voidaan osa varallisuuseristä lukea holdingyhtiön varallisuuteen kahteen kertaan. Tämä perustuu siihen, että kohdeyhtiön nettovarallisuus kasvattaa holdingyhtiön nettovarallisuutta ensin osakkeiden matemaattisen arvon verran. Tämän jälkeen kohdeyhtiön on kuitenkin mahdollista jakaa osinkona jopa kaikki kertyneet voittovarot uudelle emoyhtiölleen, jolloin samat varat kasvattavat myös emoyhtiön kassavaroja tai saamisia. Näin oli toimittu useissa Finnwatchin vuonna 2024 tutkimissa osakevaihdossa². Verosuunnittelun minimoimisen kannalta hankittujen osakkeiden arvostus hallituksen esitysluonnoksen mukaisesti poistamattomaan hankintamenoon olisi siten ollut parempi vaihtoehto.

1.3 Osinkoverotukseen liittyvä voimaantulomääräysmuutos kannatettava

Arvostamislain muutosten voimaantulomääräystä on korjattu hallituksen esitysluonnokseen nähden. Hallituksen esitysluonnoksessa uusia arvostamissäännöksiä esitettiin sovellettavan kaikkiin lain voimaantulomääräyksen jälkeiseen aikaan ajoittuviin *osingonjakopäätöksiin*. Nyt niitä esitetään sovellettavan kaikkiin 1.1.2026 ja sen jälkeen *nostettaviin osinkoihin* (riippumatta siitä, milloin osingonjakopäätös on tehty). Muutos on erittäin kannatettava, sillä muutoin vuoden 2025 lopulle ajoittuvien osingonjakopäätösten määrä nousisi todennäköisesti huomattavan suureksi. Ajoittamalla osingonjakopäätöksen vuoden 2025 puolelle olisi voinut turvata osingonjaolle kevyemmän verotuksen, vaikka osinko maksettaisiin vasta myöhemmin. Muutokseen liittyen hallituksen esitykseen sisältyy nyt myös tuloverolain 33 b §:n väliaikainen muutos, jota tarvitaan, jotta uudet arvostamissäännökset tulevat sovellettaviksi kaikissa 1.1.2026 ja sen jälkeen tapahtuvissa osingonjaoissa.

1.4 Ehdotetun lähipiirirajauksen kannalta keskeiset termit on nyt määritetty tarkoituksenmukaisesti

Hallituksen esityksessä on katsottu riittäväksi, että uusia arvostussäännöksiä sovellettaisiin vain lähipiirin sisällä tapahtuviin etuyhteysjärjestelyihin, joissa kohdeyhtiön määräysvalta säilyy (välillisesti) samoilla tahoilla, jolla se oli ennen transaktiota. Finnwatch pitää tätä riittävänä, kunhan etuyhteysjärjestelyt on määritetty riittävän kattavasti. Hallituksen esitysluonnoksessa tämän kannalta olennaisia termejä (kuten osakevaihdon osapuolia) ei

² Ks. Finnwatch. (2024). Osinkoverojen välttelyä holdingyhtiöjärjestelyn avulla – Seurantaraportti, s.: 16–17, 20, 23 ja 26.
https://finnwatch.org/images/reports_pdf/Osinkoverojen_valttelya_holdingyhtiojarjestelyn_avulla.pdf

oltu määritelty selkeästi ja lausuntopalautteen perusteella on selvää, että niitä oli tulkittu eri tahojen toimesta hyvin eri lailla. Nyt esitystä on täydennetty tältä osin ja tarkennetut määritelmät vaikuttavat tarkoituksenmukaisilta.

Uusia arvostussäännöksiä on tarkoitus soveltaa, jos osakevaihdon osapuolten katsotaan olevan etuyhteydessä toisiinsa. Hallituksen esityksen mukaan osakevaihdon osapuolilla tarkoitetaan lakitekstissä hankkivaa yhtiötä sekä osakkeita luovuttaneita osakkeenomistajia. Finnwatchin käsityksen mukaan toinen osapuoli on siten osakkeita luovuttaneet osakkeenomistajat yhdessä. Tämä on olennaista, sillä jos osapuoleksi katsottaisiin kohdeyhtiön alkuperäisen osakaskunnan sijaan yksittäinen kohdeyhtiön osakas (joita voi olla useita ja jotka eivät välttämättä lukeudu toistensa lähipiiriin), muodostuisi määritelmästä liian suppea. Tällöin uusien säännösten ulkopuolelle rajautuisivat muun muassa kaikki tilanteet, joissa kohdeyhtiön omistus jakautuu tasan kahden tai useamman ei-toisilleen-sukua-olevan yhtiökumppanin kesken, sillä yksittäiselle osakkaalle ei näissä tilanteissa muodostu määräysvaltaa. Tällaisten tilanteiden ulosrajaaminen johtaisi siihen, etteivät uudet säännökset estäisi tehokkaasti verovetoisia järjestelyjä. Vaikka lakitekstissä puhutaan nyt osakkeita luovuttavista osakkeenomistajista monikossa, voisi perusteluissa olla tarpeen tuoda eksplisiittisesti esiin, että osapuoleksi katsotaan kaikki osakkeita luovuttavat osakkeenomistajat yhdessä. Näin välttyttäisiin mahdollisilta eriäviltä tulkinnoilta ja niistä aiheutuvilta riidoilta.

1.5 Etuyhteysmääritelmään tehdyt muutokset kaventavat sääntelyn soveltumisalaa epätarkoituksenmukaisesti

Etuyhteyden muodostumista koskevia säännöksiä on löysätty hallituksen esitysluonnoksesta. Osapuolten katsotaan nyt olevan etuyhteydessä, jos:

- osakevaihdon osapuoli yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa omistaa välittömästi tai välillisesti yli puolet toisen osapuolen pääomasta tai sillä on välittömästi tai välillisesti yli puolet toisen osapuolen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä;
- kolmas osapuoli yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa omistaa välittömästi tai välillisesti yli puolet molempien osakevaihdon osapuolten pääomasta tai sillä on välittömästi tai välillisesti yli puolet molempien osakevaihdon osapuolten kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä; tai
- osakevaihdon seurauksena osakevaihdon osapuolen yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa välittömästi tai välillisesti omistama osuus toisen osapuolen pääomasta tai äänimäärästä on yli 75 prosenttia.

Hallituksen esitysluonnoksessa omistus- ja äänioikeusraja oli kaikissa tilanteissa ”yli puolet”. Nyt sitä on nostettu transaktion jälkeen tapahtuvan tarkastelun osalta ja uusi raja on 75 prosenttia. Käytännössä tämä tarkoittaa, että uusilta säännöksiltä välttymiseen riittää aiemmin ehdotettua pienempi omistusmuutos: jos 25 prosenttia uuden holdingyhtiön omistajista ei lukeudu kohdeyhtiön aiemmin omistaneeseen osakasjoukkoon, ei uusia

arvostussäännöksiä sovelleta. Riittää siis, että esimerkiksi aiemmin kolmen osakkaan tasaosuuksin omistamalla yhtiöllä on transaktion jälkeen neljä (epäsuoraa) omistajaa eikä uusi omistaja lukeudu kenenkään vanhoista omistajista lähipiiriin. Finnwatch ei pidä uusien säännösten soveltamisalan kaventamista tarkoituksenmukaisena, ja esittää, että raja palautettaisiin 50 prosenttiin.

1.6 Lakimuutosten ulottaminen vanhoihin järjestelyihin on välttämätöntä

Hallituksen esityksessä on otettu asiallisesti huomioon tarve ulottaa uudet säännökset koskemaan myös osingonjakoa sellaisista yhtiöistä, joiden kohdalla osakevaihto on toteutettu ennen uusien säännösten voimaan astumista (jäljempänä vanhat järjestelyt). Näiden jättäminen uusien säännösten ulkopuolelle olisi hyvin epäoikeudenmukaista ja kallista, sillä järjestelystä voi syntyä merkittäviä verohyötyjä useiden vuosien ajan sen toteuttamisen jälkeen.

Uusia osinkoverotukseen vaikuttavia arvostamissäännöksiä sovellettaisiin vanhojen järjestelyjen kohdalla niiltä osin kuin osingonjaot ajoittuvat lain voimaanastumisen (1.1.2026) jälkeiselle ajalle. Tätä aiempiin osingonjakoihin uusia säännöksiä ei sovellettaisi eli verovelvolliset saisivat pitää jo saamansa verohyödyt. Koska uudet säännökset koskisivat vain tulevia osingonjakoa, ei kyse olisi takautuvasta sääntelystä³.

Muutos ei kuitenkaan koskisi tuleviakaan osingonjakoa niissä tapauksissa, joissa osakevaihto on toteutettu ennen 1.1.2017. Finnwatch katsoo, että uudet säännökset olisi perustelluinta ulottaa koskemaan kaikkia 1.1.2026 tapahtuvia osingonjakoa osakevaihtojärjestelyn toteutusajankohdasta riippumatta. Hallituksen esityksessä eritelty syyt lienevät kuitenkin riittävä peruste esitetynlaiselle ajalliselle rajaamiselle. Järjestelyt ovat muun muassa lisääntyneet merkittävästi vuonna 2017 annetun KHO:n päätöksen (KHO 2017:78) jälkeen, ja tämän jälkeen toteutetuista järjestelyistä on paremmin tietoa saatavilla. Tätä ennen toteutettujen järjestelyjen nykypäivänä synnyttämät verohyödyt on myös arvioitu tuoreempien järjestelyjen synnyttämiä verohyötyjä pienemmiksi.

1.7 Osinkoverouudistukselle edelleen tarve

Osakevaihtojen avulla tapahtuvaan osinkoverojen minimointiin puuttuminen ei poista tarvetta uudistaa listaamattomien yhtiöiden osinkoverojärjestelmää, johon liittyy lukuisia muitakin ongelmia. Näitä ongelmia on kuvattu varsin onnistuneesti hallituksen esityksen sivulla 19. Nettovarallisuuteen sidottu huojennus kannustaa verovelvollisia paisuttamaan yrityksensä tasetta myös liiketoimintaan liittymättömillä omaisuususerillä ja kohtelee erilaisia yhtiöitä hyvin eri tavoin. Se suosii vanhoja suuren nettovarallisuuden yhtiöitä uusien, pääomaköyhempien

³ Tämä kanta otettu myös tuoreessa vertaisarvioidussa artikkelissa: Nykänen, P. (2025). Osakevaihto aggressiivisen verosuunnittelun välineenä. Edilex-sarja 2025/12, s. 22:
<https://www.edilex.fi/artikkelit/100050>

ja aineettomaan omaisuuteen nojaavien yhtiöiden kustannuksella. Lisäksi listaamattomien yhtiöiden jakaman osingon nykyinen verotus sisältää useita investointien ja tuottavuuden kannalta haitallisia kannustimia. Finnwatch yhtyy hallituksen esityksessä esitettyyn näkemykseen osinkoverojärjestelmän kokonaisuudistuksen tarpeellisuudesta.

2 Luovutusvoittoverojen välttelyn osalta lakiesitys on hallituksen esitysluonnosta heikompi

2.1 Hankintamenon määräytymiseen luonnosvaiheen jälkeen tehty muutos heikentää sääntelyn tehoa

Osinkoverotuksen merkittävän keventämisen lisäksi osakevaihdolla voidaan keventää myös myöhemmän yrityskaupan yhteydessä maksuunpantavaa luovutusvoittoverotusta. Osakevaihdossa omistustaan vaihtavien osakkeiden hankintamenoksi tulee nykyisellään hankkivan yhtiön verotuksessa hankittujen osakkeiden käypä arvo osakevaihtohetkellä. Jos hankkiva yhtiö myöhemmin luopuu hankkimansa kohdeyhtiön omistuksesta, lasketaan luovutusvoitto tätä hankintamenoa käyttäen. Verotettavasta luovutusvoitosta voi näin muodostua huomattavasti pienempi kuin mitä se olisi ollut ilman osakevaihtoa. Lisäksi luovutusvoittoverotusta keventää tällaisessa tilanteessa se, että myyjänä on luonnollisen henkilön sijaan osakeyhtiö⁴. Vieläkin suuremmaksi verohyöty muodostuu silloin, jos kohdeyhtiön osakkeet voidaan katsoa niin sanotuiksi käyttöomaisuusosakkeiksi, jolloin niiden luovutus on osakeyhtiölle kokonaan verovapaa. Kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, voi mahdollisuus luovutusvoittoveron keventämiseen tai siltä kokonaan välttymiseen luoda merkittävän verotuksellisen kannusteen toteuttaa osakevaihto⁵.

Hallituksen esityksessä ratkaisuksi esitetään, että jatkossa kohdeyhtiön osakkeiden hankintameno hankkivan yhtiön verotuksessa määräytyisi sen mukaan, mikä kyseisten osakkeiden matemaattinen arvo on ollut ennen osakevaihtoa. Tällöin osakevaihto ei pienentäisi myöhemmän yrityskaupan yhteydessä tuloutuvaa luovutusvoittoa yhtä paljon kuin nykytilanteessa, jossa hankintameno huomiodaan osakkeiden osakevaihtohetken käypä arvo. Kokonaan tämä (hallituksen esitysluonnoksesta poikkeava) ratkaisu ei kuitenkaan osakevaihdosta saatavaa verohyötyä poista, sillä osakkeiden osakevaihtohetken matemaattinen arvo voi olla huomattavasti niiden osakevaihtohetken poistamatonta hankintamenoa korkeampi. Näiden välinen erotus jäisi jatkossakin kokonaan verottamatta. Finnwatch katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen mukainen ratkaisu, jossa osakkeiden

⁴ Osakeyhtiön kohdalla luovutusvoitosta peritään normaali 20 prosentin yhteisövero, kun siihen henkilöverotuksessa kohdistuisi 30 tai 34 prosentin pääomatulovero. Toisaalta yksityishenkilön kohdalla verotettavan luovutusvoiton määrää voi pienentää merkittävästikin nk. hankintameno-olettama.

⁵ Oikeuskäytännön perusteella heti osakevaihdon jälkeen tapahtuviin yritysmyynteihin on mahdollista puuttua nk. yleisellä veronkiertopykälällä (VML 28 §), koska näissä tilanteissa osakevaihto voidaan nähdä toteutetun yksinomaan luovutusvoittoveroilta välttymiseksi. Ajallisesti kauempana toisistaan oleviin osakevaihdon ja yritysmyyntiin yhdistelmiin veronkiertopykälää ei kuitenkaan ole sovellettu.

hankintamenoksi olisi katsottu niiden poistamaton hankintameno ennen osakevaihtoa, olisi ollut huomattavasti parempi vaihtoehto. Toisin kuin nyt esitetty ratkaisu, se olisi poistanut osakevaihdon yrityskauppatilanteesta saatavan verohyödyn kokonaan ja ollut linjassa jatkuvuusperiaatteen kanssa.

Hankintamenon määräytymiseen ehdotetut lakimuutokset on rajattu osinkoveroratkaisun tavoin koskemaan vain osakevaihtoja, joissa kohdeyhtiön määräysvalta ei siirry alkuperäisen osakaskunnan ja sen lähipiirin ulkopuolelle.

2.2 Uusien säännösten soveltamisalaa on rajattu perusteettomasti ja käyttöomaisuusosaketilanteisiin ei edelleenkään esitetä minkäänlaista ratkaisua

Vielä hallituksen esityksen luonnosvaiheessa uusia hankintamenon määrittämisperusteita esitettiin noudatettavan kaikkien lain voimaantulon jälkeen tapahtuvien luovutusten kohdalla, mikäli luovutettavat osakkeet on hankittu 1.1.2017 jälkeen toteutetulla osakevaihdon. Nyt soveltamisalaa on kuitenkin rajattu niin, että uudet hankintamenon määräytymisperusteet koskisivat vain yritysmyyntejä, joissa kohdeyhtiö on hankittu 1.1.2026 jälkeen toteutetulla osakevaihdon. Tämä kaventaa sääntelyn soveltamisalaa perusteettomasti ja tarkoittaa käytännössä sitä, että kaikki aikavälillä 1.1.2017–31.12.2025 osakevaihdon toteuttaneet saavat yrityskauppatilanteesta jatkossakin täyden verohyödyn. Muutokselle on vaikea löytää perusteita, ja Finnwatch katsoo, että lakiesitys tulisi tältä osin palauttaa vastaamaan hallituksen esitysluonnosta.

Esitetyt sääntelyratkaisut eivät myöskään auta lainkaan niissä tilanteissa, joissa käyttöomaisuusosakkeen kriteerit täyttyvät ja luovutuksesta muodostuu kokonaan verovapaa. Myös näihin tilanteisiin olisi syytä puuttua – muuten riskinä on, että kohdeyhtiön osakkeet pyritään aiempaa useammin luokittelemaan käyttöomaisuusosakkeiksi. Yksi ratkaisuvaihtoehto voisi olla se, että laissa määritettäisiin, ettei lähipiirin kesken toteutetun osakevaihdon seurauksena hankkivan yhtiön omistukseen tulleita osakkeita voida katsoa luovutusvoittoverotuksessa käyttöomaisuusosakkeiksi.

3 Rahavastikkeen ylärajan nosto lisää osakevaihtona toteutettujen yrityskauppojen määrää

Hallituksen esityksessä esitetään, että osakevaihdon annettavan käteismaksun yläraja nostettaisiin nykyisestä 10 prosentista 50 prosenttiin. Osuuden määrittämisalaa muutettaisiin samalla siten, että prosenttiosuus laskettaisiin jatkossa nimellisarvon puuttuessa osakepääomaan tehtävän merkintäkirjauksen sijaan mihin vaan oman pääoman erään tehtävän merkintäkirjauksen määrästä. Yhdessä nämä muutokset johtaisivat siihen, että entistä useampi yritysjärjestely ja -kauppa täyttäisi veroneutraalin osakevaihdon kriteerit. Vaikka luovutus olisikin käteisvastikkeen osalta edelleen veronalainen, voinee osakevaihtona toteutettavien transaktioiden lisääntyminen ja (osakevastikkeen osalta) siitä seuraava verotuksen lykkäytyminen pienentää verokertymää ainakin lyhyellä aikavälillä.

Haluamme myös huomauttaa, että nykyinen 10 prosentin raja tulee yritysjärjestelydirektiivistä ja rajan tavoitteena on mitä ilmeisimmin ollut sulkea pois kaupan luonteiset toimet säännösten soveltamisalasta. Vaikka direktiivi ei suoranaisesti rajoita käteisvastikkeen asettamista tätä korkeammalle, 50 prosentin rahavastikkeen voidaan katsoa tekevän transaktiosta jo hyvin kaupan luonteisen toimen. Edellä mainituista syistä Finnwatch suhtautuu käteismaksun ylärajan nostoon varauksella.

4 Veroneutraalin osakevaihdon mahdollistaminen ETA-alueen ulkopuolelle voinee johtaa verolta välttymisiin ja 10 prosenttiin laskettu veroraja on liian alhainen

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lisäksi, että veroneutraalin kohtelun takaavaa osakevaihtosäännöstä sovellettaisiin tiettyjen lisäedellytysten täytyessä kotimaisten ja toisissa ETA-maissa olevien yhtiöiden välisten osakevaihtojen lisäksi myös osakevaihtoihin, joissa toinen yhtiöstä sijaitsee ETA:n ulkopuolisessa maassa. Edellytyksiä olisivat Suomen ja toisen sijaintivaltion välinen voimassa oleva verosopimus, toisen valtion vähintään 10 prosentin nimellinen yhteisöveroaste sekä se, että yhtiöt vastaavat yhtiömuodoltaan suomalaista osakeyhtiötä. Hallituksen esityksessä on tuotu esiin, että ilman näitä lisäedellytyksiä ETA:n ulkopuolelle sallittu osakevaihto voisi mahdollistaa pahimmillaan sen, että suomalainen myyjä voisi joissakin tilanteissa välttyä tulevaisuudessa jopa kokonaan osakkeiden luovutusvoiton verotukselta.

Finnwatch suhtautuu varauksella siihen, että ehdotetut lisäedellytykset torjuisivat tehokkaasti verojen välttämiseen tähtääviä ETA-alueen ulkopuolelle suuntautuvia osakevaihtoja varsinkin nyt, kun veroastevaatimusta on laskettu aiemmin esitetystä⁶. Jo aiempaa 15 prosentin nimellisen veroasteen vaatimusta voitiin pitää hyvin matalana, sillä monessa maassa efektiivinen veroaste poikkeaa olennaisesti nimellisestä veroasteesta eivätkä osakkeiden myyntivoitot ole kaikissa maissa osakkeet eteenpäin myyvälle yhtiölle tai sen omistajalle veronalaista tuloa. Pelkkä maiden välisen verosopimuksen olemassaolo ei myöskään takaa sitä, että Verohallinto saisi automaattisesti tietoonsa kaikki Suomessa verovelvollisen verotuksen kannalta olennaiset tiedot. Veroneutraalin osakevaihdon salliminen myös muihin kuin ETA-maihin voinee siis avata epätarkoituksenmukaisia verolta välttymismahdollisuuksia.

Maantieteellisen laajennuksen verovaikutusten arvioidaan hallituksen esityksessä jäävän vähäisiksi. Laajennuksella voisi joissain tapauksissa olla verotuottoa myöhentävä vaikutus, mutta hallituksen esityksessä arvioidaan, että tällaiset järjestelyt toteutetaan jo nykyisellään erilaisin järjestelyin, joilla välittömiltä verovaikutuksilta järjestelyn hetkellä pystytään

⁶ Hallituksen esitysluonnoksessa edellytettiin, että toisen valtion yhteisöveroaste on vähintään 15 % – nyt se on laskettu on 10 %:iin. Perusteluja muutokselle ei hallituksen esityksestä löydy ellei sellaiseksi katsota esitykseen lisättyä toteamusta siitä, että edellytykset vastaavat pitkälti Ruotsissa asetettuja edellytyksiä. 15 %:n yhteisöveroastemusta olisi puoltanut mm. se, että taso vastaisi globaalia minimiveroa.

välttymään. Käytännössä tällä viitataan oletettavasti kaksivaiheisiin järjestelyihin, joissa hyödynnetään jonkun toisen, ETA-alueen ulkopuolelle veroneutraalit osakevaihdot sallivan, ETA-maan kautta toteutettuihin järjestelyihin. Kuitenkin esimerkiksi Woltin myynti toteutettiin Yhdysvaltoihin tietävästi ilman tällaisia sääntelyn kiertojärjestelyjä, joten niitäkin tilanteita, joissa verotus todella lykkääntyisi lakimuutoksen seurauksena, varmasti on.